

ВЕЛИКИ СТРАТЕГ ЈЕ НЕСРЕЋА
друго, проширено издање

УЗ ДРУГО ИЗДАЊЕ

Морало је доћи до другог издања књиге „Велики стратег је несрећа“. Књига је значајно промењена: ред песама је други, додато је девет нових песама, неке песме су прерађене.

Обим првог издања био је одређен сумом новца потребном за објављивање књиге, овога другог одређује обим првога: не сме бити велике разлике. Писац налази да највећи број ових песама треба да се нађе управо у књизи овога обима.

Овим другим издањем прво издање је – како би рекли следбеници немачког филозофа Хегела – *негирано* (или, српски речено, порекнуто). Ново објављивање је дизање једног споменика.

ПРВИ ЦИКЛУС

ЖЕЋ

У доступним посудама
и цевима
нема те течности.
Нема те течности
која се још не пробана
тражи.
Не нудите што није
не убеђујте нас: „Ово је права“!

А ноћ
што дуже траје
то жешће печење.
Шта ће се до краја збити?
Шта ће се до краја збити?
Знаш ли бар ти
Господе?

НАСУПРОТ

живот
енергија

потенцијална
треба да пређе у кинетичку
да прође кроз џунглу
између свег звериња

себе да нађе
и каже
„Ево ме!“

а по том устраје

насупротив поништењу

ПРОЂЕ ДАН

Прође дан
не упита
„Је ли слободно?“
не осврну се: кога је одгурнуо
не погледа: кога нагази
не замисли се
да није нешто пропустио –
једноставно прође.
Дан прође
а за све друго га брига!

ЈЕ ЛИ КО ПИТАО

Је ли ко питао
(и зашто да пита)
Како прихватамо овај дан

Не криви кривче
Некриве кривце

НЕ ЗНАМО ТАМО

Постоји алем-камен
постоји камен мудрости
постоји магична формула
реч што штити од рђе

Негде у времену
где ми још не знамо

идемо тамо

ИЗВЕСТИ

Будући свет
Нека буде
Зачуђене очи
Презир
Метеж
Премало удобности

Издвојеност
Нежније разноси
Неприлагођени копни

Заузет простор прошлости
Узбуркано постојање

Несталог још има

ПРИВРЕМЕНИ

покушао сам да се браним
од стрела
камења
ножева
руку што даве
смрада
гушења у дубини
паклених звукова
ватрених убода

од свега тога
и још непознатог
покушавао да се браним

ДОДАЈ МИ ТРЕЋУ НОГУ

Додај ми трећу ногу
да не паднем, рока се извучем –
снага ће се вратити у две.

Пре другог – избављење:
дах, наслон, вода;
онда како је било пре.

Слаб, мали крет; искидан
дах; стреца последња кап.
Само до треће! До треће!

БЕЗНАЂЕ

Самопоуздањем вређа остала осећања
подземним ножевима сече корење;
лишће пожути пре јуна.

Промишљени засађује семе његова растиња
на сваком месту које може наћи –
оне онакве слике су срачунате последице.

Малигни вирус који разједа унутрашњост
усељава се споља,
развија из свега,
рађа се ни из чега.
Ништа не успева као самозачеће.

Препречни зид временом ураста
прескок ка амбису све је лакше остварљив
узмичу браниоци, некриви беже у безумље,

ретко се пропушта прилика за уништење.

МОЛИТВА

Спаси ме песмо.
Твој глас није из мене,
мада се чини да јесте,
већ у ме уђе
понекад и закратко,
уђе да ми поврати дах.
Твој глас, то биће неба,
утеха а не трајно спасење,
још је једино.
Ако срца имаш,
не заборави ме, песмо!

МОЖЕ ДА СЕ ДЕСИ

Скренеш са правог пута
(Не на начин као Данте)
И луташ, луташ, од циља
Све даље, и свестан си
Колико далеко си отишао
А ниси хтео
И негде при крају нечега
Што зову Време
Пред увек жалосно
Подвлачење црте

Погледаш неочекивано
Под некаквим зовом
Погледаш и видиш
Налазиш се на циљу

Може да се деси чудо животу
Чудо је међу чудима живот

ХВАЛА ТИ ПЕСМО

Хвала ти што ме посећујеш
Разгониш раздирућу скученост
Хвала што ме држиш да не потонем
Да се не сурвам низ литицу
Што ми груди шириш да приме дах
У тренуцима смртне укочености

Што си зрак и знак васионскога бескраја
Кад мрак сав простор сведе на бедни собичак
Хвала ти што ми јави да има још живота
У оној невидљивости
И каква је нада живота да живот нађе

Оба уплахирана што све је изгубљено

Али ти нехвала што не остајеш дуже
Већ као грешни ја некад заиста давно
Мајци у посету кад сам одлазио
Па кратко остајао радост јој скраћивао
Због задатака прецењених
За које одавно да су безвредни знам
Претежак навукао терет кајања без окајања

Хвала ти и нехвала песмо
Хвала ти
Свакоме ко нас из мртвих васкрсава
Нека је хвала

СЛАВУЈ И КОС

Да ли су у доба Хомера
кос и славуј да ли су
толико друкчије певали
друкчије него данас
толико
да ни познати се не би дали?
Да ли су кос и славуј, и
како ће они прекосутра?

НЕСТАЛО ТЕ

Нестало те
нисам приметио кад.
Одмотавало се то време,
човек као да у већем делу спава.
Кад се показало више него треба
видео сам да тебе нема.
Као кад знаш да неко отишао је
равним и видљивим путем
и ти га не налазиш на даљини,
оној погледом ухватљивој, и знаш:
узалудно би било трчати
по не остављеноме трагу.

Остало ми је да се у месту
да се окрећем и питам
у некретању се крећем,

јер куда бих стварно и напред
и кога да питам
коме дарујем душу.
Кога да питам и шта?

ДО ТАМО

Хтео бих бити тамо –
неки делови моје душе ме зову.
Тамо је нешто што мени треба,
нешто потребно не налази се овде.
Еееј, колико је само далеко то!

Дуготрајно је до тамо,
скупо је одавде, немогуће дотле.
Нечега потребнога, извесно, нема, овде.
(Да ли заиста потребнога,
мада, извесно, и нечега?)

До тамо многи одлазе,
радо одлазе, весело пролазе.
На један тренутак ја проборавим тамо,
све најпотребније моје тада је далеко, овде.
Што пре бих тада отуда,
не што пре, већ одмах да будем овде!
Због тога нећу путовати.
Нек вам је срећан пут у непознато ми!

ЗНАМ МОЈУ ШУМУ

Знам моју шуму, све шуме знам.
Знам моју тугу, познате су ми туге све
И шта је бол мој и твој.
Хоћу заједно да певамо.
Будемо ли певали, разлегаће се одјек.
Ето чиме се испуњавају празнине!

МОЖДА ЋЕ ОНА

Можда ће данас она мени –
Радосно скачем у сусрет дану,
Можда је у близини, дуго у сени
А ја се осипао у чекању.

Можда око подне, ненадно она:
прозирна, топла, крилата
Рукама – руке су васиона –
Око мога се свије врата.

ИЗ КРАТКОГ ЗАЛЕТА

Из кратког залета
Прескочити са планете на планету
Сигурно од упада у празнину
Једино вредно је уважења

Безначајног иначе је много

И не треба га далеко тражити

Ко зна шта је корак скок узлет
Ухвати мрављу мрвицу
За њега сав сунчев систем

ДРУГИ ЦИКЛУС

ОДБЛЕСАК

Апсолутно је у недокучивости
Ниједан закон оптике
За њега не важи
Нико од људи не зна
Хоће ли и колико одскочити

Лопта чудне природе
Не да се игри научити

ЈЕДАН БОЛ ПРОЂЕ

Један бол прође левом страном
целом висином слабине с додатком
јави што јавља бол
а ми не знамо шта је јавио

Ми одахнусмо кад он прође
и срећни што нас мимоиђе
понадасмо се
да неће опет доћи

ЧЕТВРТАК – ПЕТАК

Јуче ме четвртак ухвати за врат.
А кажу од петка је бољи дан!
Почео је петак, режањем крцат,
Од насилника - јуче одваја га сан.

И како почетак још није средина,
Камоли крај какав се са надом сања,
Брзо се талози чамотиња
Од „обећања“ намћора - дана.

ПРОШАО ЈЕ ПОНЕДЕЉАК, ПРОШАО УТОРАК

Прошао је понедељак, прошао уторак.
Српско народно осећање слави први, стрепи од другог.
А почасно место заслужује само стрепња.
Остављену причу, испричати је покушаваш ли мумлањем,

нагрђујеш, ти који желиш непомућену светлост
и чисте тонове.
Први је обећао „сутра“ кад је спознао шта се збило,
други се спустио најниже што може:
на осећање лопова. Много, иако све друго је пораз.
Од најнижега бар побећи – некаква утеха бар!
Обећањима не веровати, ко је научио навукао је завесу.
Узалудно се играла драма на позорници.
Из даљине се чинило: држе се за руке, а тама сумрака
надире, да још једну исприча причу. Сведок зна:
ништа не остаје до приче.

НЕ МОЖЕ СЕ УЋИ У ПЕСМУ

У песми нема простирања
Време се мери на невременској скали
Хладноћа и топлота нису једнаке за све
А ликови себе не препознају

Пределу се јављају ретко и закратко
Светлост не уверава да је има

Дах песме не оставља маглу на огледалу
Док песма прима ране не прска из ње крв

Зато то биће нема жуђену моћ

Изван плантажа постојања а тешко име носи

САОПШТЕЊЕ О ПЕРСПЕКТИВИ

Јуче сам видео једну перспективу.
Пуна облина и развијена за свој узраст,
динамична као динамит.
Видех је закратко, кад се помолила иза ћошка
забацила косу и одлетела као ракета.
(Лепша је него што сам замишљао.)

Не верујем да је знала чија је
а што је ждери погледима њу само чини охолијом.

Чудна су то бића: зађу где их не видиш
а ти после трчи!
И ова тако: оде улево, уместо право, ка мени.

Нисам рекао целу истину кад сам рекао *јуче*.
Било је истина јуче, али јуче које је у одласку.
Због сумрака је одмаглила,
можда не би у чистом дану. А тада:
ја бих се осећао друкчије и друго причао.

Шта је требало да радим?
Да некога питам за њу није препоручљиво:
тај ће ми је украдити иако није намеравао;
да летим насумице и тражим – мало је наде:
јер где је све могла стићи и ко њу намамити!

Помислих
Кад сам се уморио и дамари се замутили:
Шта ако је и нађеш?
Хоће ли она пристати да буде твоја?

Још једанпут се појавила у остатку времена,
удаљенија него при првом сусрету.
Махнула ми је у знак да пожурим,
Баш мени је махнула и ја сам потрчао.
Потрчао сам најбрже што могу.

После много година разумео сам завођење.

НЕШТО СТРАШНО

Нешто страшно се скривало
на непознатоме месту
у неодређеној близини
И претило да дође.

Постоји небројено страна света за страшно.
Може вас сусрести поред излазних врата,
може на кривини иза брда
док се спремате да убрзате своје померање
јер журите срећи
која може отпутовати пре него стигнете.

Било је вечери кад је најављивало долазак
а није дошло.
Било је јутара кад је поручивало:
„Данас стижем!“
а није стигло.

Било је ноћи кад се јављало у сновима,
да ће ући без куцања.
Увек се јављало врстом звукова
за коју сте знали чија је.
Јављало се тишином и изненадним праском,
да би вас по том навело да га заборавите.

Покренули сте опрезне погледе
стрелицама ума,
нећете олако доживети изненађење.
Ипак вас је ухватила у своју мрежу:
дошло је усред радости.

ВЕЛИКИ СТРАТЕГ ЈЕ НЕСРЕЋА

Савршено прорачуна кад да нападне
Издвоји те од могућих спасилаца
Сакупи упијачима позиве за помоћ
Држи док не истекне време спаса

Касније прошета поред тебе
Као невинашце
Гледа те
Са симпатијама
Са много саучешћа

Не преостаје ти друго
До да јој опростиш

ВРЕМЕ НА КЛИЗАВИЦИ

На клизавици се нађе време.
У неуједначеноме току и збуњености
невероватном брзином нагло се стровали,
ка мраку названом црном рупом.

Не би било замерке да је успут сејало
бића, ствари, дворове од облака
и заласке сунца на тврђави
код споја двеју река,

где стране света покушавају
да из прикрајака опазе једна другу,
а никад да стигне онај жељени час
кад једна бар радосно узвикне: Успела сам!

Зна се да је мирисала зова на заравни,
у шибљу се скривао распевани славуј.
Сувога дрвета одавно нема,
одлетео је кос.

Може ли песма – је ли кад могла,
знам да сад не може –
може ли надлетати
што некад једино облаци надлетаху?

Тужна су питања у одсутности времена.
Све се зауставило, ништа не стиже,
још један остатак света у грчу
тражи што му нико не може дати.

С ОБЗИРОМ НА НИШТА

С обзиром на ништа
И да је обавезан салдо
Морамо одмах почети

Смишљајмо му аутобиографију

Нико се досад није нашао
Ко на свој начин није радио исто

Ништа мора стећи достојанство
И рефлекторе у ноћним часовима

ШАХИСТИ НА КАЛЕМЕГДАНУ

На Калемегдану поред „Рибара“
Где пензионери проводе лепе дане
Један страсни навијач малога клуба
Грдио је велике клубове
Посебно највећи
И ружно псовао
Исказујући и покоју мудрост

Нестао је не зна се кад
Ни у колико година
Сећа ли га се ико осим мене

Најбољи калемегдански шахисти су поумирали
Само ретки од живих људи
Понеког од највећих памти

А ДРУГИ?

сељак оре њиву и сеје
зна
из сваког зрна добиће четрдесет

сељак коси траву (понекад има отаве)
треба да му стока поскакује од снаге

сељак поправља ограде и кров
посипа туцаник по делу пута

сељак с разлогом ради
све што видимо да ради

ТРЕЋИ ЦИКЛУС

СИНОЋ РЕКОШЕ

Синоћ рекоше: Дошла је јесен!

Чија то јесен? Зар тако брзо јесен?
Не кажу остало, зашто да кажу?
Више не треба рећи, све већ је јасно
Кад неко, као синоћ они, као судбина
Изнебуха и сурово: Дошла је јесен!

ЈАДНИ ИЗГЛЕДИ

Изгледи су ти јадни
Појава можда узалудна
Догађају

Јер удружили су се „сликари“ твоји
У једну једину душу
Одлучни и непотрошиви
Они неће признати догођено

ДОБАР УЧЕНИК НИЈЕ УВЕК СРЕЋА ЗА ЉУДЕ

Челик је савршен ученик Лењина
(могућно са више тврдоће)
а с колико костију засеја Далеки Север!

Генерал, ученик каплара
стреља 7000 људи на једном километру.

Венци уче од младости
гвоздена круна од ватре
електрична централа од водопада
нафта од мотора
мотор од јаме
јама од јама

све са ускличницима оцењивача.

Шта да се каже за низ
челик, столица, струја, јама?

ШТА ЛИ ПЛАНИРА НИШТА

Шта ли планира Ништа
за ово слепоподне, за ноћ
за мирно чекани дан?

Кога је обележило Ништа?
И види као створено све
а човек не види ништа.

СМЕМ ЛИ, ГОСПОДЕ

Смем ли, Господе, рећи праведне речи хвале,
кад се од речи искива најварљивија монета,
а протутњале су давно речи истине, водичи сунца,
и само још понека, ретко, у усамљеника слета?

Достојног хвале покушаћу хвалити ћутке,
мишљу (књигом читљивом детету невиноме),
или погледом, дрхтајем утробе забринуте,
зракам неприметивим, што шаље жедан сродноме,

како је изложио не бих срамноме расточењу.
Расипни не будимо, кад знамо да се и звезде дробе,
а нектар људске душе у сирћетноме је врењу!
То драгоценог у животу спасимо, друзи, од злобе!

ЧЕКА СЕ ДОБРА ВЕСТ

Чека се добра вест.
Одакле?
Нема одакле, чека се вест са неба.

Оне друге ударају као нечастан боксер без судије.
Ударци као капи, од њих је оно море,
ова поплава је од њега, провалило је брану.

Свако би свакога да пита при сусрету,
одустаје чим му угледа лице.
Покушај разговора, разговор не успева.
На овом пољу не ниче посејана лаж

Одасвуд пожељени посетиоци,
крила су израсла иглама и камену,
пресипају се последња зрна песка,
добра вест се чека, а последњи је дах.

ДРАМА ИЗМЕЂУ

Ово није драма потпуног страдања:
неко остаје, но ко је што остаје,
ни грчки трагичари, ни Корнеј и Расин,
чак ни у погинулима расипни Шекспир,
а страдања могу оспорити једино нељуди.

Неко настрада, други прође,
многи се смеју на домак болноме плачу –
драмске чистоте нема у овом комаду.
Истина, он није лишен узбудљивости,
но она захвата једино душе у изумирању.
Неки ће после завесе бити срећни,
они не осећају постојеће болове.
Понеко ће писати о победи

(не у смислу Аристотелове катарсе)
и засејати заблуде ничућих нараштаја
семеном у вечном изобиљу.

Не заносимо се илузијом о чистој трагедији.

Ни комедије неће бити
а насмејати се човек има чему,
но комедија ће се морати домислити
да би се задовољиле прихваћене поетике.

Између је, дакле, све што нам пуни живот,
недостојно оцене „солидно школско дело“,
да не помишљамо на савршенство,
ни у сну не запишемо „ремек-дело“.

Са материјом изван стварности,
помоћу бајатих боја
чудо ће насликати драму
за укусе из вечних снова.

НЕКО, НЕ МОЖДА ЈЕДИНИ

Саплео сам се о сунчани нанос.
Пад. Шта о паду, кад никад све, не до краја?
Не помињати слабо тело : кожу, колено, нос –
нема ту лепршања, маршева, нема бескраја.

Другде је требало, неко био дужан да каже.
Свакако, неокрњен остаће криви. И клевета
на лаку жртву. Одавно сумрак, рука са брега маше:
позив за Аркадију. Рангови, сила. Свирала. Рупа девета.

Ври душа. Одложен сан. Дванаесторица-један.
Копне ледници под стаклом. Покушај песме, урлик.
Страдали, жртве; испред: победник. Појављује се бедан.
А неко, једини у сто васиона, компонује крик.

И разгрће иметак-прошлост. Скупља. нервоза плави.
Нигде наласка – нешто нечиста дима, празнина место чуда.
Не одјекује глас. У слуху се оскудева. Бура некретања у глави.
Поени за оцену пораза, мало видика. Додатак: зрела заблуда.

НАКУПИЛО СЕ МРЖЊЕ

Накупила се мржња
Као прашина кад напада;
Зато што мржњу нико није брисао
Много се накупило мржње.

Независно да ли са имало правде

Независно да ли је надлежан судија
Накупило се пресуда,
Сад под притиском пуца брана,
Почиње што ће запрепастити људе:

Доћи ће извршења
Обављена у поплави жучи и беса
Са лудачким радовањем неправедних.

Кроз неколико векова или никад
Неко ће осудити суђење и пресуду,
Мливо за мисли усамљеника
Који не могу преправдати неправедно.

РАЗУМЕЋЕМО СЕ

Разумећемо се
Близином
Уласком без намере рушења
Зрењем у времену
Деобом бола
Узајамним придржавањем
На стрмини путељка

Ако ливце отрова
Потопимо у њихов лив

ЗАХВАЛНИ НЕ УМЕМО БИТИ

Захвални не умемо бити
Што се нисмо нашли у Троји
Кад је лукаво проговорио Коњ

Што се нисмо нашли у Београду
Кад су носиоци пријатељства мудрости
Запаљиве крушке на куће бацали

Што нисмо дочекали ослободиоце
Осумњичени из злобе потказивача

Срећни сте што нисте били Јевреји
Године 1939 у Немачкој
Што нисте били Срби
Године 1941
У седам „Европских држава“
Што нисте били Хугеноти
Што вас нису прогласили за троцкисте
Што нисте предлагали побољшање
Устава Југославије из 1974
Што нисте дочекали да „светац“ влада

Од свега већа је срећа
Што нисте крчили стари свет
Да бисте засадили нови
Што нисте извршавали казне
Над непријатељима народа

Не увеличавајте промашаје живота
Толико срећни ви

„САВЕЗНИЦИ“

Ми смо стењали под „комунизмом“
И желели му крај
Они су нам се смешкали
Док с њима заједно плетосмо крај
Ми смо били њихови пријатељи
Они су увек једино своји
Нисмо ни наслућивали
Да се смешкају нашем незнању

ДУГ

Наслеђен мора да је
Не памтимо да је учињен
Или додељен
Вољом моћнијом од наше
Стално нас опомиње
(Тврди да има право)
Удара чупа вуче
И шта све не

Споразумети се ни у машти
Задовољити му прохтеве
ни саможртвовањем
Вратити га ни кроз Пакао
Упорнији од бар две
Силе природе

Је ли представљен како треба

ПРЕТЊА

Прети ми малаксалост
Као кад катастрофа приступи тихо
Уврело целокупно време
Осим растурених капи
На дну остављених за чекање

Изгледа као
Управо намера жртве
Да грубо пожури целата

СВАКОГА ДАНА

Свакога дана се пропаст показивала,
није било толико багателисаног недешавања.
Гледао сам је желећи да се пропало врати
или се радујући што и та пропаст најзад отиче.
Две ствари нисам успео доживети
(што доказује да нисам стекао моћ детета):
да вратим у здравље што није требало да пропадне
и да угледам последњу пропаст коју смирено чекам.
То ми показа несавршенство створенога
и затражи смисао са другачијим поретком
од досад примењенога у стварању.

НЕ ОСТАЈЕ НАМ НИШТА

Ништа осим да постанемо друго биће

Лишени даха
Лишени простора
Лишени нових сванућа
Лишени моћи да нађемо правду

Осуђени да прихватамо
Законе ништавности

Учинимо једино
Друго постанимо биће

И тамо пренесимо душу

НА ОВОЈ ОЛУЈИ

На овој олуји
На овом бескрају таласа
Где досадашње људско дело
 безбедност не обећава

Где стрепе сви
Бродолома ме поштеди Господе

Толики јунак нисам
Да толико величанствено
Сачекам мирно

„ПОТРЕБЕ“

Да ли да кажем шта моја душа осећа?
Може ли то пробудити неосећајну душу
Да би се загрлиле две осећајне душе?

Осећањима се открива потреба људског спаса,
Зато ћу пустити душу, уз мања обуздања.
Постоје бездани у које упадају људи.
Као што море реке привлачи тако
Људске „потребе“ привлаче у бездан људе.
Рећи ћу с намером да опоменем
И срећан постати ако опомена донесе спас.

ТРАНЗИЦИЈА У ПРОЛЕЋЕ

Поздравићу вас, непознати,
из жеље (из наде), из навике, из страха,
због тога што мислим да гледам људе,
поздравићу вас, не знам заслужујете ли –
не тумачите друкчије што видите да радим.

Зима, каква зима, каква страхотна зима је била,
дочекасмо да поздравимо пролеће,
нестанак зиме, почетак...
– Чега почетак?
Почетак дисања, понављање среће,
још један настанак после мртвила.

Тражим, тражим, тражим,
тражим са ким ћу се радовати,
са ким ћу славити толико велико,
велико толико какав је почетак живота.

Тражићу по кругу или у даљини,
у кланцу, пећини или на голоме врху,
јер тражим половину своје душе,
за овај тренутак, за целину.

Овде је улица коју треба прећи,
да би се стигло у пролеће.
Њоме промичу страве, сливене у реку,
упоредне са реком, две надземне пруге,
њима муњевито клизе четвртасти цинови
и још не тумачена чудовишта –

до дела су у који жели се прећи.
Онамо, иза, докле се сад не може,
а толико је близу,
онамо је одувек чекао пролеће.

Река справа-убица тече,
тутњава се убацује у сталну буку,
многи смо оглувели, неки само следе,
жеље за пролећем нас раскидају –
не закорачујемо, ко да се усуди,
ко да закорачи да би стигао у пролеће?

Чекамо да река пресуши,
да престану тутњаве-експлозије,
да престану гажења, мрвљења, спаљивања,
да се ослободи прелаз чекамо –

а само што није почела зима!

ПРЕСТРОФИРАЊЕ

Почеће
Овога тренутка уочи
Пред један сумрак

Трајаће
Док се не згусне

Испраћен бити
Бити
Уздахом или јауком

Наслеђе
Тишина и тама

Ичега другога
Икад
Игде

КАД ЈУНАК БУДЕ СА ВАМА

Растите и радујте се
Прадавни јунак доћи ће међу вас

Са сабљом у јунаковој руци
Посећи ће све главе
Свакој злој али

Нико му ништа неће моћи
Јер он не може умрети

Победићете душманина
Наш јунак кад буде с вама

Ено помаља се крунска глава
Виша је од зида тврђаве

Виде се широка рамена
Место за праведне а немоћне

Слушаћете пролећне звуке

САДРЖАЈ

Уз друго издање

I

Жеђ
Насупрот
Прође дан
Је ли ко питао
Не знамо тамо
Извести
Привремени
Додај ми трећу ногу
Безнађе
Молитва
Може да се деси
Хвала ти песмо
Славуј и кос
Нестало те
До тамо
Знам моју шуму
Можда ће она
Из кратког залета

II

Одблесак
Један бол прође
Четвртак – петак
Прошао је понедељак, прошао уторак
Не може се ући у песму
Саопштење о перспективи
Нешто страшно
Велики стратег је несрећа
Време на клизавици
С обзиром на Ништа
Шахисти на Калемегдану
А други?

III

Синоћ рекоше
Јадни изгледи
Добар ученик није увек срећа за људе
Шта ли планира Ништа
Смем ли, Господе
Чека се добра вест
Драма између
Неко, не можда једини

Накупило се мржње
Разумећемо се
Захвални не умемо бити
„Савезници“
Дуг
Претња
Свакога дана
Не остаје нам ништа
На овој олуји
„Потребе“
Транзиција у пролеће
Престрофирање
Кад јунак буде са вама

ДОДАТАК

Овде најпре прилажемо текст књижевника Раше Попова о другом издању ове песничке књиге. Тај текст је управо написан за ово друго издање. Прилажемо, после овога, и онај део рецензије Раше Попова који је у првом издању издвојен на задњој корици.

dacic2

Ново вино у новим боцама

Стратешко поље Дацићеве душе је васељена. Он осећа да га свемир обухвата својим двама рукама. Овог изузетног песника мучи ноћ са својим привидним ограничавањем егзистенције, тиште га стања чамотиње у која човек бива бачен, раздире га неизмерна жеља за одласком из *овдине* и *садашњости* у *негдину* и у *некадашњост*.

Нада и чежњивост засипају нас таквим апсолутним жељама да се претворимо у друга бића. Али егзистенција је упркос те своје двострукости ограничена изгледа једнострукошћу. Тако се Раде Дацић, певајући о битисању и о ничему, или ништости, јавља као песник немогућег и контрадикторног. *Вероватно је оно што је невероватно* биће коначни аксиом писца збирке песама «Велики стратег је несрећа».

Да ово код Дацића нису произвољно набацане претпоставке уверићемо се кад схватимо из његове биографије да је век провео као професионални математичар. У Математичком институту Српске академије наука и уметности зацртао је лепу бразду.

Као филозоф дао је кнежевићевски концизне медаљоне о ништавилу и ништости као о .

2

квазиделатном ентитету неделања. А као песник он је у за српску поезију уском кругу рефлексивних песника. Радетова рефлексивна означава један смер који бих назвао егзистенцијалистичким. Егзистенција је за њега најпре *чудо*:

*Може да се деси чудо животу
Чудо је међу чудима живот...*

Маколико био потиштен, сетан и скоро клаустрофобичан у своме песимизму, он је у стању да се отме тескоби таворења и да крене стазама космичке пловидбе: Може да се деси
Скренеш са правога пута/...И луташ, луташ од циља/... А ниси хтео/ И негде при крају нечега/ Што зову Време../Погледаш и видиш/ Налазиш се **на циљу...**

_____ Препознајемо у овом и оваквом путовању Одисејев синдром: што је даљи од Итаке он све више чезне за њом. А кад се на Итаци нашао, сигурно је почео да чезне за недостижним циљем.

Код Дацића је читава збирка посејана недоумицама ове врсте. Он је кадар да заузме простор прошлости, а да се одмах у суседној песми нађе «Негде у времену / где ми још не знамо...»

3 Кад нас бол мимоиђе ми се надамо да он неће опет доћи. А с друге стране Дацић познаје сав бол, и свој и наш.

Први дан ти обећава чисте тонове, а други «се спустио најниже што може». Од тога најнижег он би да побегне.

Било је вечери и јутара која су наговештавала да ће стићи, а нису дошла.

Недосегнуте и неостварене ствари смењују се у Дацићевој збирци са геометријским перспективама које макако биле апстрактне, песник доживљава као чудна бића.

Оно што није то јесте, оно што јесте, није. Шекспировска дилема - бити *или* не бити преточена је у бити *и* не бити.

Најубедљивији је Раде Дацић када постојање посматра очима математичара и свет описује геометријски:

«Не би било замерке да је успут сејало/ биће, ствари, дворове од облака/ и заласке сунца на тврђави/ код споја двеју река,/ / где стране света покушавају / да из прикрајка опазе једна другу...»

Тај прикрајак који се странама света указао јесте на пример оно фамозно Лобачевсково закривљење, које наш математичар Дацић не само што осећа него и зна.

4

Као математика то је по свему неklasична мисао. То је једна нова поетика древних наука, кад апсолутне истине не постоје, и ко их за апсолутне прогласи није довољно осетио истину контрадикције самог постојања. Оно није апсурд него је чудо. То је то ново вино за нове боце.

Раши Попов

ИЗ РЕЦЕНЗИЈЕ ЗА ПРВО ИЗДАЊЕ (са корице)

Раде Дацић, један од најделикатнијих поета у данашњој српској поезији, овом збирком напушта онај свој затворени свет интима. Његов инверзни тропизам, она окренутост целог бића своме корену, обогаћен је погледом увис, у небеса у Сунце... У збирци ВЕЛИКИ СТРАТЕГ ЈЕ НЕСРЕЋА има песама које су умни и драгоцен крик којим се жели спас индивидуе, народа, колективитета и културе. Очајна племенитост веје из песама: (Смем ли се

усудити рећи праведне речи хвале), „Неко, не можда једини“ и „Захвални не умемо бити“.

Сад кад се окренуо великим национално-историјским темама, Раде Дацић се ипак чува да не изгуби интимистичко лирски поглед на свет. Стога је добра половина збирке испевана интимистички. Стара српска песма није знала за ту врсту понирања у песникову приватност. Тек двадесетих година овог века и српски песник се ослободио да јавља свету шта то јечи у бубрегу његовога бића. Код праве интимистичке поезије о појавама на позорници душе јавља се без метафора и слика, и без реторике. Идеал такве школе је да песма буде спонтана као дисање... Песник неће да чујемо ни олују, ни симфонију, него само како се откида кап и лети кроз амбис душе... Код Дацића то звучи овако:

Слаб, мали крет; скидан
дах; стреца последња кап.
До треће! До треће!

Осећамо паперјасту глувоћу душиних простора.

Овај други слој песама представља за нас који знамо Дацићев начин певања, бурно изненађење. То су ПОЛИТИЧКЕ песме, песме о угрожености српског народа. Песма „Захвални не умемо бити“ чак је горко сатирична песма, која нас неће насмејати цинизмом, како то бива кад се прочита нека сатирска поруга, него ће нас растужити. Чудан је сатиричар тај наш Раде Дацић. Његова нас сатира баца у меланхолију.

Раша Попов